MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
PHILIP SCIBERRAS

Seduta tat-28 ta' April, 2003

Citazzjoni Numru. 1224/1993/1

John Cordina

Vs

Dr. Joseph sive Josie Muscat

Il-Qorti;

Rat l-att tac-citazzjoni li bih l-attur premessi d-dikjarazzjonijiet necessarji u moghtija l-provvedimenti opportuni;

Premess illi b'kuntratt datat 2 ta' Mejju 1983 il-konvenut kera l-fond Corrigo Hall, Bajada Street, Zabbar proprjeta` ta' l-attur ghal prezz ta' Lm30 u skond il-kundizzjonijiet elenkati fl-istess kuntratt Dok. A;

Premess illi skond l-istess kuntratt l-iskop tal-kirja kellha tkun "*Tea Party*";

Premess illi ad insaputa ta' l-attur u b'vjolazzjoni tal-kuntratt u fuq imsemmi u minkejja l-fatt li l-attur avza lill-konvenut biex ma jurix film u minkejja l-fatt li l-konvenut accetta li ma jurix film, il-konvenut wera film fl-istess proprjeta` ta' l-esponent;

Premess illi l-fond Corrigo Hall ma kienx licenzjat ghal wiri ta' films;

Premess illi b'rizultat tal-fatt li l-konvenut organizza dan il-film show fis-sala ta' l-esponent, fl-14 ta' Gunju 1983 il-Kummissarju tal-Pulizija rrevoka l-licenzji kollha li l-esponent kellu fuq is-sala Corrigo Hall (Dok. B);

Premess illi minhabba r-revoka tal-licenzji tieghu l-esponent sofra danni kbar inkluz telf ta' *bookings* li kienu diga` miftiehma. Dawn id-danni se jigu spjegati fid-dettal fil-kawza;

Talab ghalhekk l-attur lil din l-Onorabbli Qorti sabiex:-

1. Tiddikjara li bl-agir tieghu l-konvenut kkaguna danni lill-attur;

2. Tillikwida d-danni sofferti mill-attur b'rizultat ta' l-agir tal-konvenut;

3. Tikkundanna l-konvenut biex ihallas lill-attur l-ammont hekk likwidat;

Bl-imghax legali u bl-ispejjez kontra l-konvenut;

Bl-ispejjez ta' l-ittri ufficjali tat-23 ta' Frar 1984, 26 ta' Settembru 1986, 31 ta' Jannar 1989 u 11 ta' Frar 1993 u dawk ta' l-ittra interpellatorja ta' l-14 ta' Novembru 1983;

Rat id-dikjarazzjoni guramentata ta’ l-istess attur u l-lista tax-xhieda minnu indikati flimkien ma' l-elenku tad-dokumenti esebiti;

Rat in-nota ta’ l-eccezzjonijiet tal-konvenut illi fiha huwa eccepixxa:-

1. Illi l-azzjoni hi preskritta;

2. Illi ma kienx il-konvenut illi abuzivament u illegalment rtira l-licenzja tal-Corrigo Hall, u ghalhekk ghal dak l-abbuz ma jirrispondix il-konvenut, izda haddiehor;

3. Illi l-attur kien ko-organizzatur ta' l-istess attivita`, u rcieva u pprepara l-armar mehtieg, u ma jistax issa jigi jillamenta meta kien hu li ghamel il-preparazzjonijiet necessarji;

4. Illi l-partijiet, fi skrittura li gabet maghha novazzjoni, iddikjaraw illi kien l-attur li kellu jhallas somma (rizultanti minn bilanc ta' self) lil konvenut, u mhux vici-versa;

5. Illi f'kull kaz, il-kawza impostata hazin, billi l-attivita` ma gietx organizzata mill-konvenut izda minn grupp ta' nies maghrufa bhala "il-hbieb ta' Josie Muscat", u ghalhekk il-konvenut m'huwiex il-legittimu kontradittur ta' l-attur;

Salvi eccezzjonijiet ohra;

Rat id-dikjarazzjoni guramentata ta' l-istess konvenut u l-lista tax-xhieda minnu indikati;

Rat id-digriet tat-28 ta’ Frar 1994 li permezz tieghu gie nominat Dr. Tonio Mallia bhala perit legali biex ifittex u jirrelata dwar il-fondatezza tad-domandi attrici, wara li jiehu konjizzjoni ta’ l-eccezzjonijiet, u jaghmel l-osservazzjonijiet kollha li ghandhom x’jaqsmu mal-kaz;

Rat in-nota ta’ l-eccezzjonijiet ulterjuri tal-konvenut illi fiha huwa eccepixxa:-

Illi inoltre is-*show de quo* ma kienx *film show* kif qed jinghad mill-attur, izda *video show*, u fiz-zmien li sar dan is-*show*, ma kien hemm ebda regolamenti dwar *video shows*, u ebda regolamenti ma nkisru minn hadd;

Salv eccezzjonijiet ohra;

Rat ir-relazzjoni ta’ l-imsemmi perit legali li tinsab a fol 40 *et sequitur* tal-process u li giet minnu debitament konfermata fl-udjenza ta’ l-10 ta’ Lulju 1998;

Rat in-nota ta’ l-eccezzjonijiet ulterjuri tal-konvenut illi permezz taghha huwa eccepixxa:-

Illi bla pregudizzjoni ghall-eccezzjonijiet gia moghtija, l-azzjoni hija anke preskritta ai termini ta’ l-Artikolu 2156(f) tal-Kodici Civili (Kap. 16);

Rat in-noti pprezentati mill-avukati difensuri tal-partijiet;

Rat l-atti kollha tal-process.

Ikkonsidrat:-

Fl-analisi tal-provi li ghamel il-perit legali f'din l-istanza huwa kkonkluda li l-konvenut ghandu jaghmel tajjeb ghad-danni subiti mill-attur, konsegwenti ghar-revoka mill-Pulizija tal-licenzja li kienet tgawdi s-sala maghrufa bl-isem "Corrigo Hall", proprjeta` ta' l-attur, u lokata lill-konvenut ghal okkazjoni partikolari;

Biex wasal ghad-deduzjoni tieghu l-perit legali kkonsidra dawn il-fatti:-

I. Bi skrittura datata 2 ta' Mejju 1983, il-konvenut kera s-sala msemmija ghall-iskop ta' organizzazzjoni ta' *tea party* fit-13 ta' Mejju 1983;

II. F'din l-okkazjoni ntwera video ta' loghba *football* fuq *screen* provvdut mill-konvenut ghal liema l-partecipanti hallsu l-flus. Din l-attivita` giet meqjusa li kienet titrasgredixxi l-licenzja li kellu l-attur kif ukoll l-Entertainments Tax Act, 1974 li kien jippreskrivi hlas ta' taxxa f'kaz ta' kull *entertainment* provvdut lill-pubbliku;

III. Gew imposti diversi multi ghal ksur ta' din il-ligi fiskali, li gew debitament imhallsa. Ittiehdu wkoll proceduri penali (Dok. LC1) kontra l-attur minhabba l-wirja tal-film jew video, bi ksur tal-ligi. L-attur pero` gie esklupat minn kull inkriminazzjoni u liberat minn kull htija (Dok. LC2);

IV. Jirrizulta li wara l-akkadut il-konvenut kien assuma r-responsabilita` ta' dak kollu li kien sehh fis-sala, wara li martu rrikorriet ghal dan l-iskop fl-Ghassa tal-Pulizija. Ara xhieda ta' John Bartolo (Seduta tal-11 ta' Lulju 1995);

V. Jirrizulta minn dikjarazzjoni tal-konvenut f'ittra li baghat lil Pulizija illi l-attivita` giet organizzata minnu ("*organized by me*"). Hekk ukoll jirrizulta illi lill-attur ma kienx informah li ser isir film, "ghaliex ma hassejtx li kelli ghalfejn nghidlu" (xhieda tal-konvenut fil-proceduri kriminali kontra l-attur, Dok. JC11). Dan jirrizulta wkoll mill-istqarrija tieghu lil Pulizija (Dok. JC10);

VI. B'konsegwenza ta' dan kollu il-Pulizija rrevokaw il-licenzji kollha ta' l-attur riferibilment ghas-sala *de quo*. Ara dokumenti JC7, LC7 u LC8 li huma ripetizzjoni ta' l-istess haga;

Fl-isfond ta' dawn il-provi l-perit legali ddetermina illi:-

(a) L-attivita` giet organizzata mill-konvenut personalment u fil-fatt huwa assuma mhux biss il-paternita` taghha izda wkoll ir-responsabilita ghaliha, tant li kien hu li hallas il-multi imposti mill-Kummissarju tat-Taxxi Nterni. Ara korrispondenza skambjata bejn il-konvenut u s-C.I.R., senjatament Dok. SB8 u SB9;

(b) Ma giex stabbilit illi kien hemm abbuz jew vessazzjoni mill-Pulizija fl-irtirar tal-licenzja, meta gie stabbilit illi effettivament, u kif ammess, kien sar ksur tal-ligijiet tal-pajjiz bl-attivita` organizzata fis-sala. Dippju l-Kummissarju ma giex citat jew imsejjah fil-proceduri u allura ma kienx lecitu, illi fuq l-istregwa tal-principji dottrinali akkolti mill-gurisprudenza, il-Qorti tinvesti l-htija, o meno, ta' min mhux parti fil-kawza. (**Vol. XL P II p 746**);

(c) Il-fatt li l-attur issellef xi flus minghand il-konvenut fiz-zmien meta s-sala kienet maghluqa minhabba r-revoka tal-licenzja, ma kienx ifisser illi b'daqshekk l-attur irrinunzja ghad-dritt tieghu li jikkonsegwixxi d-danni fil-konfront tal-konvenut. Din ir-rinunzja ma tirrizulta mill-ebda atteggjament ta' l-attur jew ta' xi skrittura tas-self li baqghet ma gietx esebita;

Tabilhaqq, "rinunzja espressa ghad-dritt hemm bzonn tirrizulta minn espressjonijiet cari u univoci u mhux minn espressjonijiet generici" (**Vol. XXI P II p 486; Vol. XXVIII P III p 1154**). Minn naha l-ohra, "rinunzja tacita tad-drittijiet ma jistghux jigu desunti hlief minn cirkostanzi tali li jippresupponu b'mod car u univoku l-abbandun tad-dritt" ("**Carmelo Galea -vs- Dottor Albert Camilleri noe**", Appell Civili, 18 ta' Marzu 1977). "Hemm bzonn li din ir-rinunzja tirrizulta minn att jew kumpless ta' atti, li jissupponu necessarjament fir-rinunzjant l-intenzjoni li hu jabdika d-dritt tieghu" (**Vol. XXVIII P II p 333; Vol. XXXIV P II p 646; Vol. XLIII P II p 826**);

(d) Dwar l-allegata kompartecipazzjoni ta' l-attur jirrizulta li dan ma kellux x'jaqsam ma' l-organizzazzjoni nnifisha ta' l-attivita`. Dan, kif fuq manifest, hu sahansitra koncess mill-konvenut innifsu. Ara para. V supra;

Huwa pacifiku illi l-oneru tal-prova tal-konkors ta' l-attur hu mixhut fuq id-danneggjant , una volta d-danneggjat ikun irnexxielu jaghmel il-prova tad-danni derivati mill-fatt illecitu u bi ksur tal-ligijiet;

(e) Il-preskrizzjoni eccepita (Artikolu 2154, Kodici Civili) ma tghoddx ghal kaz;

Il-perit legali bbaza din il-konsiderazzjoni tieghu fuq ir-ragjonament illi ma ngiebux provi sufficjenti li juru li d-danni huma rizultat ta' reat. Dippju l-posizzjoni assunta mill-konvenut fis-sens li hu ma wettaq l-ebda attivita` illegali fis-sala, u ma sar l-ebda reat, hi nkonciljabbli mal-preskrizzjoni sollevata;

Fuq dan l-ahhar punt tal-preskrizzjoni din il-Qorti taghmel ukoll din l-osservazzjoni. Fil-fehma taghha l-materja kollha tigi nkwadrata mill-punto di vista tar-rapport lokatizzju (fol. 5) intervenut bejn il-partijiet u li holoq il-kuntratt bejn il-kontraenti;

Il-ligi taghna tiddekreta tliet xorti ta' danni: (1) dawk derivanti minn delitt veru u proprju (il-preskrizzjoni applikabbli hi dik ta' l-azzjoni kriminali), (2) dawk derivanti minn htija akwiljana (il-preskrizzjoni hi dik ta' sentejn), u (3) dawk derivanti minn inadempjenza kontrattwali (il-preskrizzjoni hi dik ta' hames snin). Ara in subjecta materja decizjoni fl-ismijiet "**Joseph Micallef noe -vs- Carmelo Cassar**", Appell Civili, 27 ta' April 1953;

Issa "huwa veru li mhux kull vjolazzjoni tad-dritt ta' haddiehor fl-adempiment ta' kuntratt tikkostitwixxi kolpa kontrattwali, pero` biex il-kolpa ma tkunx kontrattwali, jehtieg li dik il-kolpa ma jkolliex rapport dirett mal-kuntratt pre-ezistenti, u ghalhekk anki fil-presenza tal-kuntratt, jiddependi mic-cirkustanzi l-gudizzju jekk il-kolpa li wiehed mill-kontraenti jaddebita lill-iehor hijiex kontrattwali jew akwiljana. Jigifieri illi meta hemm kuntratt, il-kolpa tista'

tkun akwiljana biss meta l-fatt ikun indipendenti u awtonomu mir-rapport kontrattwali" ("**Joseph Busuttil -vs- Emmanuele Schembri**", Appell Kummercjali, 19 ta' Frar 1954);

Kif rilevat fid-decizjoni "**Gaetano Spiteri pro et noe -vs- Thomas Castle**", Prim' Awla, Qorti Civili, 18 ta' Awissu 1965, "fl-individwazzjoni tan-natura tal-*colpa* hafna jrid jithalla ghall-interpretazzjoni gudizzjarju jew aktar, bi precizjoni, ghad-diskrezzjoni tal-gudikant fl-apprezzament tal-fattispecji dedotti.";

Taht dan l-aspett jassumu importanza t-termini tac-citazzjoni biex il-Qorti tkun tista' tara liema hi l-azzjoni ezercitata. Il-premessi taghha huma kollha allacjati u konnessi mal-kuntratt tal-kirja;

Gjaladarba dan hu hekk il-kaz, kif inhu saput, f'materja ta' lokazzjoni, l-inkwilin hu obbligat jiehu kura u jindokra l-haga lilu affittata bid-diligenza ta' missier tajjeb tal-familja (Artikolu 1554, Kodici Civili);

Jekk dan ma jsirx u l-kerrej igib hsara lis-sid, oltre l-hall tal-ftehim, ikollu jwiegeb ghal hlas tad-danni (Artikolu 1555 (1) u (3), Kodici Civili). "*Invero, posto che obbligo precipuo del conduttore sia quello di servirsi della cosa locata da buon padre di famiglia, e posto altresi che, se il conduttore impiega la cosa locata in modo che possa derivarne danno al locatore, questi puo, secondo le circostanze, domandare lo scioglimento della locazione, si deve di necessita` concludere che il conduttore deve rispondere sempre del danno anche quando cagionato dall'uso che faccia del fondo.*" ("**Negte. Giovanni Azzopardi -vs- Negte. Vincenzo Cuschieri**", Prim' Awla, Qorti Civili, 7 ta' Mejju 1925;

Dan affermat, il-preskrizzjoni ghall-azzjoni hi dik konnessa mal-kuntratt lokatizju. Kien proprju minhabba li ntebah li din kienet is-sitwazzjoni illi aktar tard il-konvenut, b'eccezzjoni ulterjuri (fol. 72), u wara r-rapport peritali,

issolleva l-preskrizzjoni kwinkwennali a tenur ta' l-Artikolu 2156(f);

Konfrontat b'din l-eccezzjoni l-attur (fol. 76) issottometta li tali eccezzjoni ma setghetx, in forza ta' l-Artikolu 728 tal-Kapitolu 12, titqajjem fl-istadju li giet sollevata. Il-Qorti tiddisponi minn din il-pregudizzjali billi tindirizza lill-attur ghall-Artikoli 731 u 732 tal-Kapitolu 12. In kwantu l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni hi wahda perentorja din tista' titqajjem f'kull stadju, sahansitra fil-grad ta' l-appell. Hekk jistabbilixxi l-Artikolu 2112 tal-Kodici Civili. (**Vol. XXXIII P I p 630; "Paul Balzan noe -vs- John A. Scicluna noe"**, Appell, 3 ta' Dicembru 1999 u **"David Camilleri noe -vs- John Camilleri"**, Appell, 30 ta' Gunju 2000;

Minn naha tieghu l-konvenut jghid li l-attur ma pprovax l-interruzzjoni ghax ghalkemm isemmi l-ittri ufficjali dawn ma gewx esebiti u ghalhekk mhux maghruf jekk kif redatti jinterrompux il-preskrizzjoni;

Huwa car hafna illi l-konvenut sfuggielu l-fatt li dawn l-ittri ufficjali gew intavolati mill-attur fis-seduta ta' l-14 ta' Dicembru 1994 u jinsabu esebiti fl-atti bhala Dok. JC1, JC2, JC3 u JC4;

Dawn l-atti ghandhom forza interruttiva in kwantu jirrivestu l-elementi rikjesti mill-Artikolu 2128 tal-Kodici Civili u jesprimu b'mod car il-volonta` ta' l-awtur ta' l-atti gudizzjarji li jikkonserva d-drittijiet tieghu. Volonta` li ma hemmx bzonn li tigi espressa b'xi frazi specjali, imma bizzejjed li tkun espressa bi kwalunkwe mod. (**Vol. XLI P II p 1173; "Saviour Bezzina -vs- Carmelo Borg"**, Prim' Awla, Qorti Civili, 25 ta' Marzu 1974;

M'hemmx diskussjoni ghalhekk illi konsiderati dawn l-ittri gudizzjarji tat-23 ta' Frar 1984, 26 ta' Settembru 1986, 31 ta' Jannar 1989 u 11 ta' Frar 1993 il-preskrizzjoni kwinkwennali eccepita giet debitament interrotta;

Jifdal issa x'jigi kkunsidrat il-punt tar-responsabilita u l-fattur tad-danni;

Gja gie stabbilit illi l-fatt tal-ksur tal-ligijiet fiskali u l-wiri fil-pubbliku tal-film jew video kellu r-rizultat leziv ghall-attur ta' l-irtirar tal-licenzja mill-Pulizija u kwindi ta' l-impossibilita` ta' l-attivita` gestjonali tas-sala. Dan il-fatt l-attur irnexxielu jipprovah kemm ghal dik li hi imputabilita` kif ukoll fil-forma materjali u specifika tal-kolpa attribwita lill-konvenut bhala kawza tad-dannu;

Lanqas ma jista' jinghad illi d-dannu bhala konsegwenza ta' l-att illegali ma kienx previdibbli. Il-gudizzju ta' din il-prevedibilita` tad-dannu jigi kompjut mhux biss in relazzjoni ghal mument li fih jinsorgi r-rapport izda ghall-attwalita` ta' l-att fil-mument tal-kompiment tieghu. Sewwa irrileva l-perit legali illi min jaghmel attivita` tax-xorta taghha messu kien jaf, jew ghallanqas ghamel id-debiti verifiki, biex jiskansa l-periklu tar-revoka tal-licenzja;

Il-fatt li l-konvenut naqas li jaghmel dawn l-accertamenti ghal finijiet tal-ligijiet fiskali tali nuqqas ma jistax ma jkunx kwalifikat bhala ghemil negligenti ta' min ma hax hsieb ragjonevoli fl-interess tas-sid u tal-fond lokat. Jibqa' dover tieghu li jiehu hsieb li l-attivita minnu organizzata ma tarrekax dannu;

Fl-ahharnett il-Qorti tikkondividi l-likwidazzjoni tad-danni kif komputati mill-perit legali bl-uzu ta' l-arbitriju *qua "bonum vir"*. Likwidazzjoni li del resto ma giet bl-ebda mod kritikata mill-konvenut fin-nota ta' kritika tieghu (fol. 58) ghar-rapport.

Ghal dawn il-motivi;

Taqta' u tiddeciedi l-kawza billi wara li tirrespingi l-eccezzjonijiet kollha sollevati mill-konvenut, takkolji l-ewwel talba attrici u tiddikjara lill-konvenut fi htija ghad-danni sofferti mill-attur bl-agir ta' l-istess konvenut;

Tilqa' t-tieni domanda u tillikwida d-danni fl-ammont ta' erbat elef erba' mija hamsa u sittin lira Maltija (Lm4465);

Finalment tikkundanna lill-konvenut ihallas lill-attur l-ammont hekk likwidat in linea ta' danni, bl-interessi mid-data ta' din is-sentenza.

L-ispejjez kollha tal-kawza jibqghu a kariku tal-konvenut.

--------------------------------TMIEM--------------------------------